

# MASUMİYETİN ANLAMI ÜZERİNE

<"xml encoding="UTF-8?">

## MASUMİYETİN ANLAMI ÜZERİNE

Ayetten anladığımız kadarıyla, masumiyetin gerçekleşmesini sağlayan olgu bir tür ilimdir ki, bu ilim kişiyi günaha ve hataya bulaşmaktan alıkoymuyor. Diğer bir ifadeyle, masumiyet sapmayı önleyen bir bilgiden ibarettir. Nitekim cesaret, iffet ve cömertlik gibi huylar da sonuçlarının gerçekleşmesine yol açan ve korkaklık, panik, pısrıklık, oburluk, cimrilik ve müsriflik gibi karşıt olguların gerçekleşmesine engel olan insan fıtratında kökleşmiş ilmî şekillerdir.

Gerçi yararlı ilim ve yetkin hikmet, kişinin kötü sıfatların ölümcül, helâk edici çukurlarına düşmesine, günah pisliklerine bulaşmasına engel olur ve biz bunu ilim ve hikmet sahiplerinin, takva ve din ehlinin şahsında gözlemleyebiliyoruz; ancak bu sebep, şu maddî-doğal âlemde mevcut olan diğer sebepler gibi genelde etkinlik göstermektedir. Dolayısıyla kemâl sıfatına sahip kimseler arasında, onun bu kemâlinin her zaman kendisinin noksanlıklara duçar olmasına engel olacak, sürekli ve değişmez bir şekilde onu hatalardan koruyacak biri bulunmaz. Bu, aynı zamanda görüp gözlemlediğimiz tüm sebepler açısından da yürürlükte olan bir yasadır.

Bunun izahı şöyledir: İnsanın öz yaratılışında mevcut bulunan değişik idrakî ve kavramsal güçlerin bazısı, insanın bu güçlerden diğer bazısının etkisinden habersiz olmasına ya da onlara yönelik ilgisinin azalmasına neden olur. Söz gelimi, takva duygusuna sahip kimse, takva duygusunun üstünlüğünün bilincinde olduğu sürece, hoşnut olunmayan şekilde şehevi duygulara tâbi olmaz, takvanın gereği neyse ona göre hareket eder. Fakat şehvet ateşi parladığında, nefis büyük bir iştiaqla kendini bu duygunun kucağına attığında, insan takva duygusunun üstünlüğünü hatırlamayabilir veya takva duygusu zaafa uğrar. Çok geçmeden insan, takvanın onaylamadığı davranışlar sergilemeye başlar ve oburluğun, iffetsizliğin girdabına düşer.

İnsanın öz yaratılışında mevcut bulunan diğer düşünsel ve kavramsal güçler için de aynı durum geçerlidir. Dolayısıyla bu sebepler mevcut oldukları sürece, insanın bu sebeplerden birinin etkisinden kurtulması mümkün değildir. Hiçbir güç, onu bunun etkisinden kurtaramaz. Şu hâlde tanık olduğumuz farklılıkların kaynağı, takva ile sebepler arasındaki birbirini alt etme

mücadelesi, bazısının bazısını devre dışı bırakmasıdır.

Bundan da anlaşılıyor ki masumiyet dediğimiz güç, kesinlikle alt edilemeyen ilmî-kavramsal bir güçtür. Eğer bizim bildiğimiz türden bir duygu ve kavrayış olsaydı, farklılık olgusu ona da yol bulurdu, etkisinde zaman zaman sürçmeler olurdu. Şu hâlde masumiyete yol açan ilim, kazanma ve eğitim yoluyla elde edilen diğer bilgi ve kavrayışlar türünden değildir.

Nitekim yüce Allah, özel olarak Peygamberine (s.a.a) hitap ettiği şu ifadede, bu duruma işaret etmiştir: "Allah sana kitabı ve hikmeti indirdi, sana bilemeyeceğin şeyleri öğretti." Burada özel bir hitap söz konusudur ve bizim bunu gereği gibi kavramamız mümkün değildir. Çünkü bu tarz bir bilgi ve bilinç alanında yetkinlik gerektirici düşünce yapısına ve ilmî zevke sahip değiliz. Şu kadarı var ki, diğer bazı ayetlerde buna ilişkin bazı ip uçları da algılamıyor değiliz. Meselâ: "De ki... Cebrail'e kim düşman olursa, (bilsin ki) Kur'ân'ı senin kalbine... o indirmiştir." (Bakara, 97) "Onu Ruh-ul Emin (Cebrail) uyarıcılardan olasin diye apaçık Arapça diliyle senin kalbine indirmiştir." (Şuarâ, 193-195) Bu ayetlere göre Peygambere indirilen şey, bir tür ilimdir.

Öte yandan, bunun bir vahiy ve konuşma türünden olduğu da anlaşılıyor: "O... dinden Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi sizin için de (din olarak) yasallaştırdı..." (Şûrâ, 13) "Biz Nuh'a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik." (Nisâ, 163) "Ben, sadece bana vahyolunana uyuyorum." (En'âm, 50) "Ben, ancak Rabbimden bana vahyolunana uyuyorum." (A'râf, 203)

Bu birbirinden farklı ayetlerden çıkan sonuca göre, "indirme"den maksat vahyetmedir. Kitap ve hikmetin vahyedilmesi yani. Ve bu, yüce Allah'ın Peygamberini (s.a.a) eğitmesinin bir şeklidir. Fakat "sana bilemeyeceğin şeyleri öğretti." ifadesinden anlaşıldığı kadarıyla bu, yüce Allah'ın kitap ve hikmeti vahyetmek suretiyle ona öğretmesinden ayrı bir şeydir. Çünkü ayetin konusu, Peygamberimizin (s.a.a) kendisine iletilen olaylar ve dava konusu edilen meseleler hakkında özel görüşüyle hükmetmesidir. Bu ise, kitap ve hikmetten ayrı bir şeydir. Kitap ve hikmete uygun ve dayalı olmakla beraber, onun özel görüşü ve düşüncesidir.

Bundan da anlaşılıyor ki, "Allah sana kitabı ve hikmeti indirdi, sana bilemeyeceğin şeyleri öğretti." ayetinde geçen "indirme" ve "öğretme"den maksat, iki tür bilgidir. Biri, vahiyle ve Ruh-ul Emin'in Pey-gambere (s.a.a) inmesiyle gerçekleşen öğretim; diğeri ise, melek indirmeksizin kalbe telkin etmek, gizlice ilâhî ilhamı ulaştırmaktır. Peygamber efendimizin (s.a.a) ilmiyle ilgili

olarak rivayet edilen hadislerin de vurguladığı budur.

Buna göre, "sana bilemeyeceğin şeyleri öğretti." ifadesinden maksat şudur: Allah sana bir tür ilim vermiştir ki, eğer bu ilmi katından sana bahşetmeseydi, böyle bir ilmi elde etmek için, insanların ilim kazanmak amacıyla baş vurdukları normal sebepler yeterli olmazdı.

Yukarıdan beri yaptığımız açıklamalardan çıkan sonuca göre, bizim masumiyet gücü dediğimiz bu ilâhî bağış bir tür bilgi, duygu ve kavrayıştır. Onu diğer bilgi ve duygulardan ayıran, hiçbir kavramsal güç tarafından kesinlikle alt edilememesidir. Bilâkis o diğer duygulara baskın çıkar, onları kendi amacı doğrultusunda kullanır. Böylece sahibini mutlak sapıklık, yanılğı ve hatadan korur.

Rivayete göre, Peygamberin ve İmamın "Ruh-ul Kudüs" adı verilen bir ruhu vardır ki, bu ruh onları doğrultur, günahlardan ve hatalardan korur. Şu ayet-i kerime buna işaret etmektedir: "İşte böylece sana da emrimizden bir ruh vahyettik. Sen, kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle doğru yola ilettiğimiz bir nur kıldık." (Şûrâ, 52) Ayeti, zahirini esas alarak incelediğimizde öğretici, yol gösterici ruh kelimesinin Peygambere (s.a.a) ilka edildiğinin, ulaştırıldığıının kastedildiğini anlıyoruz.

Şu ayet de bu anlamı destekler mahiyettedir: "Onları, emrimizle doğru yolu gösteren önderler (imamlar) yaptık ve onlara hayırlı işler yapmayı, namaz kılmayı ve zekât vermeyi vahyettik. Onlar, daima bize kulluk eden kimselerdi." (Enbiyâ, 73) İleride inşallah bu ayeti inceler-ken açıklayacağımız gibi, bununla kastedilen anlam şudur: Ruh-ul Kudüs hayırlı işler yaptırmak ve Allah'a ibadet etmesini sağlamak suretiyle İmamı doğrultur, yönünü tayin eder ve yanlış yapmasını engeller.

Bu açıklamalardan çıkan bir diğer sonuç da şudur: "Allah sana kitabı ve hikmeti indirdi, sana bilemeyeceğin şeyleri öğretti." ifadesinde geçen "kitap"tan maksat, insanlar arasında baş gösteren ihtilafları çözüme kavuşturmak üzere inen vahiydir. Nitekim şu ayette bu noktaya işaret edilmiştir: "İnsanlar bir tek ümmetti, sonra Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi. İnsanlar arsında anlaşmazlığa düştükleri konularda hüküm vermeleri için onlarla beraber hak içerikli kitapları da indirdi..." (Bakara, 213) Tefsirimizin ikinci cildinde bu ayet geniş bir şekilde ele alınmıştır.

"Hikmet" kavramı da vahiy yoluyla inen, dünya ve ahiret için yararlı olan sair bilgiler anlamında kullanılmıştır. "sana bilemeyeceğin şeyleri öğretti." ifadesi ile, kitap ve hikmetten oluşan bütünsel bilgilerden başkası kastedilmiştir.

Bu açıklamalardan sonra, bazı müfessirlerin söz konusu ayeti tefsir ederken getirdikleri yorumların zayıflığını rahatlıkla gözlemleyebiliyoruz. Bazı müfessirler "kitab"ı Kur'ân, "hikmet"i de hüküm içeren ayetler, "bilemeyeceğin şeyleri" ise hüküm ve gaybî bilgiler şeklinde açıklamışlardır.

Bazıları, kitap ve hikmeti Kur'ân ve sünnet, bilemeyeceğin şeyleri de şer'î hükümler ve önceki elçilere ilişkin haberler ve diğer çeşitli bilgiler olarak açıklamışlardır. Müfessirlerin bunların dışında işaret ettikleri daha nice yorumları vardır; ancak yukarıdaki açıklamalar, bu tür yorumların zayıflığını ortaya koyuyor. Bir kez daha yineleme gereğini duymuyoruz